

Εισαγωγή στη Γλώσσα ML

Juan Miró

Κωστής Σαγώνας <kostis@cs.ntua.gr>
Ζωή Παρασκευοπούλου <zoepar@softlab.ntua.gr>

Συναρτησιακός Προγραμματισμός

- Υπολογισμός μέσω ορισμού και εφαρμογών συναρτήσεων.
Π.χ.:
 - ορισμός:
 $f(0) = 0, f(1) = 1, f(n) = f(n-1) + f(n-2)$
 - εφαρμογή:
 $f(8) \text{ -- αποτίμηση --> } 21$
- Βασίζεται στο μαθηματικό μοντέλο του λ-λογισμού (Church)
- Κάποια προγράμματα μπορούν να γραφούν με πολύ κομψό, σύντομο και σαφή τρόπο
- Αποφυγή συγκεκριμένων κατηγοριών προγραμματιστικών σφαλμάτων

Συναρτησιακός vs. Προστακτικός Προγραμματισμός

- Προστακτικός προγραμματισμός
 - Έμφαση στο **πώς** θα υπολογιστεί κάτι
 - **Ακολουθίες εντολών** που μεταβάλουν την **κατάσταση** (state) του προγράμματος

```
int f(int n) {  
  
    if (n == 0) return 0;  
    if (n == 1) return 1;  
  
    int prev2 = 0; // f(0)  
    int prev1 = 1; // f(1)  
    int current;  
  
    for (int i = 2; i <= n; i++) {  
        current = prev1 + prev2;  
        prev2 = prev1;  
        prev1 = current;  
    }  
    return current;  
}
```

- Συναρτησιακός προγραμματισμός
 - Έμφαση στο **τι** θα υπολογιστεί
 - **Εκφράσεις** (expressions) που αποτιμούνται σε **τιμές** (values)
 - Υπολογισμός μέσω εφαρμογών συναρτήσεων

```
f(0) = 0  
f(1) = 1  
f(n) = f(n-1)+f(n-2)
```

Διαφάνεια αναφοράς (referential transparency)

- Σε μία αμιγώς συναρτησιακή γλώσσα προγραμματισμού, **η αποτίμηση μιας συνάρτησης δίνει πάντα το ίδιο αποτέλεσμα για τις ίδιες τιμές των παραμέτρων της**
- Η σημαντική αυτή ιδιότητα δεν ισχύει κατ' ανάγκη στις γλώσσες προστακτικού προγραμματισμού
- Στον προστακτικό προγραμματισμό αυτό συμβαίνει λόγω:
 - Μεταβλητών που ορίζονται και αλλάζουν τιμές εκτός του σώματος της συνάρτησης (global variables)
 - Εξάρτησης από την κατάσταση (state) του υπολογισμού
 - Άλλων παρενεργειών (side-effects) που μπορεί να υπάρχουν στο πρόγραμμα

Παράδειγμα σε C

```
bool flag; // global state

int f(int n) {
    int result;

    if (flag) {
        result = n;
    } else {
        result = 2 * n;
    }

    flag = !flag;
    return result;
}

int main(void) {
    flag = true;
    printf("%d\n", f(1));
    printf("%d\n", f(1));
    return 0;
}
```

Τι τυπώνει το πρόγραμμα;
1 και μετά 2

- Περίεργο διότι η f είναι συνάρτηση!
- Στα μαθηματικά, οι συναρτήσεις εξαρτώνται μόνο από τα ορίσματά τους

Μεταβλητές και “μεταβλητές”

- Στην καρδιά του προβλήματος είναι το γεγονός ότι η μεταβλητή **flag** επηρεάζει την τιμή της **f**
- Ειδικότερα, η συμπεριφορά οφείλεται στην ανάθεση
$$\text{flag} = \text{!flag};$$
- Σε μια γλώσσα χωρίς πολλαπλές αναθέσεις μεταβλητών δεν υπάρχουν τέτοια προβλήματα!
- Στις συναρτησιακές γλώσσες, **οι μεταβλητές είναι ονόματα για συγκεκριμένες τιμές, δεν είναι ονόματα για συγκεκριμένες θέσεις μνήμης**
- Μπορούμε να τις θεωρήσουμε «όχι πολύ μεταβλητές»

Η γλώσσα ML (Meta Language)

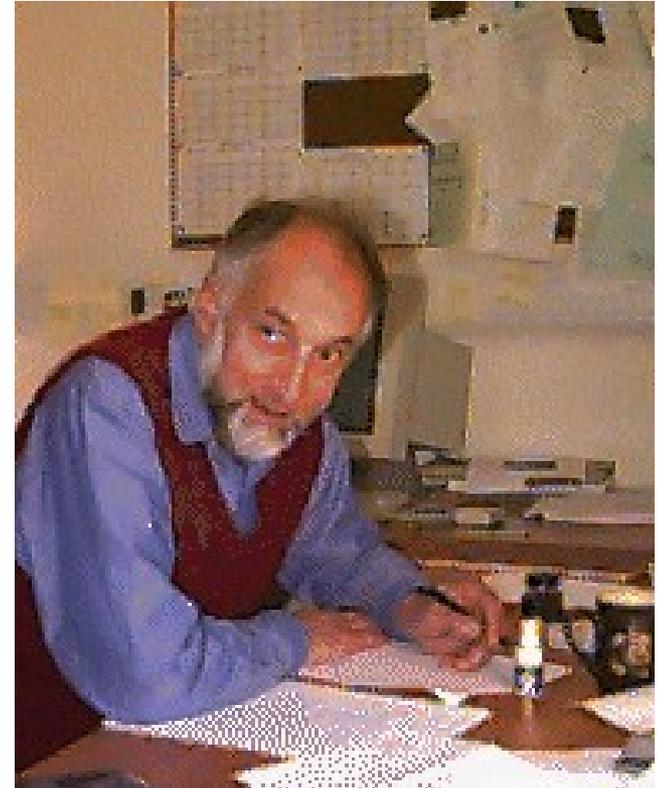
- Γλώσσα συναρτησιακού προγραμματισμού γενικής χρήσης με *στατικό σύστημα τύπων*
- Υποστηρίζει διαδραστική χρήση (REPL) και μεταγλώττιση σε εκτελέσιμα αρχεία
- Συνδυάζει τα παρακάτω στοιχεία:
 - Βασισμένη στο λ-λογισμό και στην αποτίμηση εκφράσεων
 - Συναρτήσεις υψηλής τάξης (higher-order functions)
 - Αυτόματη διαχείριση μνήμης (με χρήση συλλογής σκουπιδιών)
 - Αφηρημένους τύπους δεδομένων (abstract data types)
 - Σύστημα αρθρωμάτων (module system)
 - Εξαιρέσεις (exceptions)
- Σχετικές γλώσσες: OCaml, F#, Haskell, Scala, Rust, ...

Γιατί εξετάζουμε την ML;

- Αυστηρό, στατικό σύστημα τύπων
 - Στατική ασφάλεια τύπων: *“Well-typed programs can’t go wrong”*
 - Συμπερασμός τύπων (type inference)
 - Πολυμορφισμός και γενικός προγραμματισμός (generic programming)
- Δομές ελέγχου ροής
 - Εξαιρέσεις
 - Αναδρομή “ουράς” (tail recursion) και συνέχειες (continuations)
- Θέματα σχεδιασμού και υλοποίησης
 - Στατική εμβέλεια και δομή κατά μπλοκ
 - Εγγραφές ενεργοποίησης συναρτήσεων (function activation records) και υλοποίηση συναρτήσεων υψηλής τάξης

Σύντομη ιστορία της γλώσσας ML

- Robin Milner (ACM Turing Award)
- Logic for Computable Functions
 - interactive theorem prover
 - μηχανική απόδειξη θεωρημάτων, αποδείξεις ελέγχονται από τον υπολογιστή
- Μεταγλώσσα του συστήματος LCF
 - Η γλώσσα στην οποία γράφονται οι αποδείξεις
 - Αυστηρό σύστημα τύπων + αφηρημένοι τύποι δεδομένων = **μόνο** έγκυρα θεωρήματα
- Θα χρησιμοποιήσουμε την υλοποίηση SML/NJ (Standard ML of New Jersey)

Βασικοί τύποι της ML

- Booleans και τελεστές τους
 - `true, false : bool`
 - `andalso, orelse, not`
- Ακέραιοι και τελεστές τους
 - `0, 1, 2, ... : int`
 - `+, -, *, mod, div, ~` (μοναδιαίο μείον)
- Συμβολοσειρές και τελεστές τους
 - `"Robin Milner" : string`
 - `^` (συνένωση συμβολοσειρών)
- Αριθμοί κινητής υποδιαστολής και τελεστές τους
 - `1.0, 2.56, 3.14159, ...`
 - `+, -, *, /, ~`

Οι τελεστές είναι αριστερά προσηταιριστικοί, με προτεραιότητες `{+,-} < {*,/,div,mod} < {~}`.

Η γλώσσα ML μέσα από παραδείγματα

```
% smλ
```

```
Standard ML of New Jersey, v110.XX
```

```
- 42;
val it = 42 : int
- 2 + 3;
val it = 5 : int
```

Εκφράσεις

↓ αποτίμηση

Τιμές

- «Δέσιμο» τιμής με όνομα:

```
- val x = 20 + 22;
val x = 42 : int
- val y = x + 1;
val y = 5 : int
```

ML και τύποι

- Η ML ελέγχει **στατικά** (compile time) αν μια έκφραση έχει τον σωστό τύπο
- $e : t$ σημαίνει «η έκφραση e έχει τύπο t »
- Με αυτό τον τρόπο, αποτρέπει στατικά κάποιες κατηγορίες προγραμματιστικών σφαλμάτων
 - “Well-typed programs can’t go wrong” (Milner, 1978)
- Π.χ.
 - $40 + 2$ (well-typed)
 - $40 + "2"$ (ill-typed)
 - `if (even 42) then 11 else "hello ML!"` (ill-typed)
- Η ML μας επιτρέπει να παραλείπουμε τους τύπους στους ορισμούς μας. **Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχουν.**
- Τους καταλαβαίνει μόνη της! (συμπερασμός τύπων)

Η γλώσσα ML μέσα από παραδείγματα

- **1 = 2;**

```
val it = false : bool
```

- **1 <> 2 and also true <> false;**

```
val it = true : bool
```

- **true = false or else 1 <= 2;**

```
val it = true : bool
```

- **"Robin" > "Milner";**

```
val it = true : bool
```

- **2.56 < 3.14;**

```
val it = true : bool
```

- **2.56 = 3.14;**

```
stdIn: Error: operator and operand don't agree
```

```
operator domain: 'Z * 'Z
```

```
operand:      real * real
```

Υπερφόρτωση τελεστών (operator overloading)

```
- 6 * 7
val it = 42 : int
- 6.0 * 7.0;
val it = 42.0 : real
- 2.0 * 21;
stdIn: Error: operator and operand don't agree
operator domain: real * real
operand:          real * int
in expression:    2.0 * 21
```

- Ο τελεστής * (και άλλοι όπως ο +) είναι **υπερφορτωμένοι**
- Έχουν διαφορετική ερμηνεία σε ζεύγη ακεραίων και διαφορετική σε ζεύγη αριθμών κινητής υποδιαστολής
- Η ML δεν κάνει αυτόματη μετατροπή από ακεραίους σε πραγματικούς αριθμούς (όπως π.χ. κάνει η C)

Πλειάδες (tuples)

- **Σύνθετος** τύπος δεδομένων **$a_1 * \dots * a_n$**
- Ακολουθία n αντικειμένων **(x_1, \dots, x_n)** με τύπους **$x_1 : a_1, \dots, x_n : a_n$**

```
- (42, 11);
```

```
val it = (42, 11) : int * int
```

```
- val z = ("42", 11, true);
```

```
val z = ("42", 11, true) : string * int * bool
```

- Προσπέλαση στοιχείων

```
- val z2 = #2 z;
```

```
val it = 11 : int
```

```
- val z1 = #3 z;
```

```
val it = true : bool
```

```
- val (z1, z2, z3) = z;
```

```
val z1 = "42" : string
```

```
val z2 = 11 : int
```

```
val z3 = true : bool
```

(Συνήθως το προτιμάμε)

Συναρτήσεις

- Ένας τύπος δεδομένων όπως όλοι οι άλλοι!
- Μια συνάρτηση που παίρνει ένα όρισμα τύπου **a** και επιστρέφει ένα αποτέλεσμα τύπου **b** έχει τύπο **a -> b**
- Ορισμός συνάρτησης

```
- fun square x = x * x;  
val square = fn : int -> int
```

- Κλήση συνάρτησης

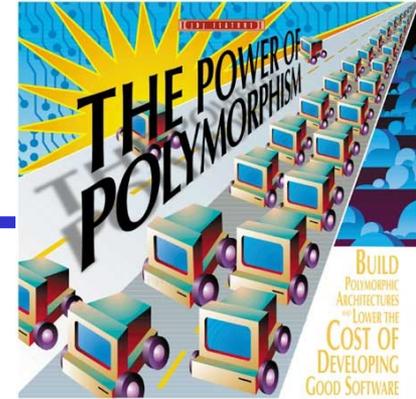
```
- square 5;  
val it = 25 : int
```

Πλειάδες και συναρτήσεις

- Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε πλειάδες (tuples) ως ορίσματα ή αποτελέσματα συναρτήσεων

```
- fun max (a,b) = if a > b then a else b;  
val max = fn : int * int -> int  
- max (17,42);  
val it = 42 : int  
- fun reverse (x,y) = (y,x);  
val reverse = fn : 'a * 'b -> 'b * 'a  
- reverse (17,42);  
val it = (42,17) : int * int  
- max (reverse (17,42));  
val it = 42 : int
```

Πολυμορφισμός

- Η συνάρτηση `reverse` έχει έναν ενδιαφέροντα **τύπο**

```
- fun reverse (x,y) = (y,x);  
val reverse = fn : 'a * 'b -> 'b * 'a
```

- Αυτό σημαίνει ότι μπορούμε να αντιστρέψουμε μια δυάδα με στοιχεία οποιουδήποτε τύπου

```
- reverse (42,3.14);  
val it = (3.14,42) : real * int  
- reverse ("foo", (1,2));  
val it = ((1,2), "foo") : (int * int) * string
```

Currying

```
- fun max a b =  
=   if a > b then a else b;  
val max = fn : int -> int -> int  
- max 17 5;  
val it = 17 : int  
- max 10 42;  
val it = 42 : int
```


Haskell B. Curry

-> δεξιιά προσεταιριστικό

- Προσέξτε τον τύπο

`int -> int -> int`

- Λέει ότι η `max` είναι μια συνάρτηση που παίρνει έναν ακέραιο και επιστρέφει μια συνάρτηση που παίρνει έναν ακέραιο και επιστρέφει έναν ακέραιο

Μερική εφαρμογή (partial application)

- Μια συνάρτηση που είναι curried μπορεί να εφαρμοστεί μερικώς. Το αποτέλεσμα της μερικής εφαρμογής είναι μια άλλη συνάρτηση.

```
- fun max a b = if a > b then a else b;  
val max = fn : int -> int -> int  
- val max_five = max 5;  
val max_five = fn : int -> int  
- max_five 42;  
val it = 42 : int  
- max_five 3;  
val it = 5 : int
```

Συναρτήσεις πρώτης τάξης

- Στην ML, οι συναρτήσεις είναι **αντικείμενα πρώτης τάξης** τα οποία μπορούμε να τα διαχειριστούμε όπως όλα τα άλλα αντικείμενα (π.χ. τους ακεραίους)

```
- fun square x = x * x;  
val square = fn : int -> int  
- square;  
val it = fn : int -> int
```

- Μπορούμε να τις περάσουμε ως παραμέτρους ή να τις επιστρέψουμε ως ορίσματα!

Συναρτήσεις πρώτης τάξης (παράδειγμα)

- Η συνάρτηση `app` παίρνει ως πρώτο όρισμα μια συνάρτηση και την εφαρμόζει στο δεύτερο όρισμα

```
- fun compose f g x = f (g x);  
val compose = fn : ('a -> 'b) -> ('c -> 'a) -> 'c -> 'b
```

- Παράδειγμα χρήσης:

```
- fun add x y = x + y;  
val add = fn : int -> int  
- val add15 = compose (add 10) (add 5)  
val add5 = fn : int -> int  
- add15 6;  
val it = 21 : int
```

Αναδρομή

- Επειδή δεν υπάρχουν μεταβλητές με την παραδοσιακή έννοια, τα προγράμματα χρησιμοποιούν **αναδρομή** για να εκφράσουν επανάληψη

```
- fun sum n =  
=   if n = 0 then 0 else sum (n-1) + n;  
val sum = fn : int -> int  
- sum 2;  
val it = 3 : int  
- sum 3;  
val it = 6 : int  
- sum 4;  
val it = 10 : int
```

Αναδρομή

- Επειδή δεν υπάρχουν μεταβλητές με την παραδοσιακή έννοια, τα προγράμματα χρησιμοποιούν **αναδρομή** για να εκφράσουν επανάληψη

```
- fun sum n =  
=   if n = 0 then 0 else sum (n-1) + n;  
val sum = fn : int -> int  
- sum 2;  
val it = 3 : int  
- sum 3;  
val it = 6 : int  
- sum 4;  
val it = 10 : int
```

Αναδρομή

- Επειδή δεν υπάρχουν μεταβλητές με την παραδοσιακή έννοια, τα προγράμματα χρησιμοποιούν **αναδρομή** για να εκφράσουν επανάληψη

Εισαγωγή στη γλώσσα ML

11

Τελεστής ύψωσης σε δύναμη

- Μπορούμε επίσης να ορίσουμε νέους αριθμητικούς τελεστές ως συναρτήσεις

```
- fun x ^ y =  
=   if y = 0 then 1 else x * (x ^ (y-1));  
val ^ = fn : int * int -> int  
- 2 ^ 2;  
val it = 4 : int  
- 2 ^ 3;  
val it = 8 : int  
- 2 ^ 4;  
val it = 16 : int
```

Επαναχρησιμοποίηση αποτελεσμάτων

- Αν δεν έχουμε μεταβλητές, είμαστε αναγκασμένοι να επαναλάβουμε εκφράσεις (και υπολογισμούς)

```
fun f x =  
  g(square(max(x, 4))) +  
  (if x < 1 then 1  
   else g(square(max(x, 4))))
```

- Μια μέθοδος για να γράψουμε πιο εύκολα την παραπάνω συνάρτηση είναι με χρήση μιας βοηθητικής συνάρτησης

```
fun f1(a, b) = b + (if a < 1 then 1 else b)  
fun f x = f1(x, g(square(max(x, 4))))
```

Η έκφραση let

- Ένας πιο εύκολος τρόπος είναι ο ορισμός ενός τοπικού ονόματος για την επαναχρησιμοποιούμενη έκφραση

```
fun f x =  
  let  
    val gg = g(square(max(x,4)))  
  in  
    gg + (if x < 1 then 1 else gg)  
  end
```

Δήλωση
ονόματος

Εμβέλεια

Η έκφραση let

- Ένας πιο εύκολος τρόπος είναι ο ορισμός ενός τοπικού ονόματος για την επαναχρησιμοποιούμενη έκφραση

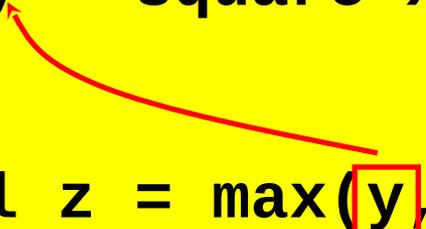
```
fun f x =  
  let  
    val y = square x  
    val z = max(y, 42)  
  in  
    y + z + (if x < 1 then y else z)  
  end
```

Δήλωση y

Εμβέλεια

Εμφωλευμένα let

```
fun f x =  
  let  
    val y = square x  
  in  
    let  
      val z = max(y, 42)  
    in  
      y + z + (if x < 1 then y else z)  
    end  
  end  
end
```


Η έκφραση let δεν είναι ανάθεση

```
- let
=   val a = 2
=   in
=     (let
=       val a = a + 2
=       in
=         a
=       end,
=       a)
= end;
val it = (4, 2) : int * int
```

Οι εκφράσεις let
μπορούν να είναι
φωλιασμένες

Σύνθετοι τύποι δεδομένων στην ML

- Προγράμματα που επεξεργάζονται μόνο βαθμωτά δεδομένα (scalars – χωρίς δομή) δεν είναι πολύ χρήσιμα
- Οι συναρτησιακές γλώσσες είναι ιδανικές για την διαχείριση σύνθετων τύπων δεδομένων
- Έχουμε ήδη δει **πλειάδες**, που είναι σύνθετοι τύποι δεδομένων για την αναπαράσταση ενός ορισμένου αριθμού αντικειμένων (πιθανώς διαφορετικών τύπων)
- Η ML έχει επίσης **λίστες** που είναι ακολουθίες αντικειμένων μεταβλητού μήκους του ίδιου όμως τύπου

Λίστες

- Τύπος: `t list` όπου `t` οποιοσδήποτε τύπος

```
- [1, 2, 3, 42, 11, 2];
```

```
val it = [1, 2, 3, 42, 11, 2] : int list
```

```
- [false, true, false];
```

```
val it = [false, true, false] : bool list
```

- Οι λίστες περιέχουν στοιχεία **ίδιου τύπου**

```
- [1, true, 42];
```

```
stdIn:1.2-8.3 Error: operator and operand do  
not agree [overload - bad instantiation]
```

Κατασκευή λιστών

- Μπορούμε να κατασκευάσουμε μια κενή λίστα

```
- [];  
val it = [] : 'a list
```

- Για κάθε λίστα τύπου `list t` μπορούμε να προσθέσουμε ένα στοιχείο τύπου `t` στην αρχή της με τον τελεστή `::` (προφέρεται `cons`)

```
- val x = 1::[];  
val x = [1] : int list  
- val y = 2::x;  
val y = [2,1] : int list  
- 0::1::2::3::[];  
val it = [0,1,2,3] : int list
```

Συνένωση λιστών

- Τελεστής συνένωσης @

```
- [1, 2] @ [3, 4];
```

```
val it = [1, 2, 3, 4] : int list
```

```
- ["ML", "is"] @ ["fun"]
```

```
val it = ["ML", "is", "fun"] : string list
```

- Η συνένωση δύο λιστών δεν είναι το ίδιο με το **cons**

```
- [1, 2] :: [3, 4];
```

```
stdin: Error: operator and operand don't agree
```

```
operator domain: int list * int list list
```

```
operand: int list * int list
```

```
in expression:
```

```
(1 :: 2 :: nil) :: 3 :: 4 :: nil
```

Άλλες συναρτήσεις για λίστες

```
- null [];  
val it = true : bool  
- null [1,2];  
val it = false : bool  
- val l = [1,2,3,4];  
val l = [1,2,3,4] : int list  
- hd l;  
val it = 1 : int  
- tl l;  
val it = [2,3,4] : int list  
- length l;  
val it = 4 : int  
- nil;  
val it = [] : 'a list
```

Ορισμός συναρτήσεων για λίστες

- Πρόσθεση μιας τιμής σε όλα τα στοιχεία μιας λίστας

```
- fun addto (l,v) =  
=   if null l then nil  
=   else hd l + v :: addto (tl l,v);  
val addto = fn : int list * int -> int list
```

```
- addto ([1,2,3],2);  
val it = [3,4,5] : int list  
- addto ([1,2,3],~2);  
val it = [~1,0,1] : int list
```

Συναρτήσεις υψηλής τάξης για λίστες

- Εφαρμογή μιας **οποιασδήποτε** συνάρτησης σε όλα τα στοιχεία μιας λίστας

```
- fun map f l =  
=   if null l then nil  
=   else f (hd l) :: map f (tl l);  
val map = fn : ('a -> 'b) -> 'a list -> 'b list
```

- Χρησιμοποιώντας την **map** μπορούμε να εκφράσουμε μετασχηματισμούς λιστών

Συναρτήσεις υψηλής τάξης για λίστες

```
- fun add2 x = x + 2;  
val add2 = fn : int -> int  
- map add2 [10,11,12];  
val it = [12,13,14] : int list
```

```
- fun mul2 x = x * 2;  
val mul2 = fn : int -> int  
- map mul2 [10,11,12];  
val it = [20,22,24] : int list
```

```
- fun even x = x mod 2 = 0;  
val even = fn : int -> bool  
- map even [1,2,3,4,5,6];  
val it = [false,true,false,true,false,true] :  
bool list
```

Ανώνυμες συναρτήσεις (λ-εκφράσεις)

- Μια **λάμδα έκφραση** είναι μια συνάρτηση χωρίς όνομα

```
- val add2 = fn x => x + 2;  
val add2 = fn : int -> int  
- add2 10;  
val it = 12 : int  
- fun add2' x = x + 2;  
val add2 = fn : int -> int  
- add2' 10;  
val it = 12 : int
```


- Οι ορισμοί **add2** και **add2'** είναι ισοδύναμοι

Ανώνυμες συναρτήσεις (λ-εκφράσεις)

- Χρήσιμες για συναρτήσεις που χρησιμοποιούμε μια φορά

```
- map (fn x => x + 2) [10,11,12];  
val it = [12,13,14] : int list
```

```
- map (fn x => x mod 2 = 0) [1,2,3,4,5];  
val it = [false,true,false,true,false] : bool list
```

Αναδρομικές λάμδα εκφράσεις

- Πώς καλούμε αναδρομικά κάτι το οποίο δεν έχει όνομα;
- Του δίνουμε ένα!

```
- let
=   val rec f =
=     fn x => if null x then nil
=           else (hd x + 3) :: f (tl x)
= in
=   f
= end
= [1, 2, 3, 4];
val it = [4, 5, 6, 7] : int list
```

Ταίριασμα προτύπων (pattern matching)

- Στα μαθηματικά, οι συναρτήσεις πολλές φορές ορίζονται με διαφορετικές εκφράσεις βάσει κάποιων συνθηκών

$$f(x) = \begin{cases} x & \text{εάν } x \geq 0 \\ -x & \text{εάν } x < 0 \end{cases}$$

- Οι συναρτήσεις της ML δε διαφέρουν και επιτρέπουν τον ορισμό κατά περιπτώσεις και την αποφυγή της χρήσης **if**

```
fun map f [] = []  
  | map f l  = f (hd l) :: map f (tl l)
```

- Όμως, ο ορισμός ανά περιπτώσεις είναι ευαίσθητος ως προς τη σειρά εμφάνισης των συναρτησιακών προτάσεων

```
fun map f l  = f (hd l) :: map f (tl l)  
  | map f [] = []
```


Καλύτερος ορισμός μέσω ταιριάσματος προτύπων

- Το πρότυπο `_` ταιριάζει με όλα τα αντικείμενα
- Το πρότυπο `h :: t` ταιριάζει με μια λίστα και δένει
 - τη μεταβλητή `h` με την κεφαλή της λίστας και
 - τη μεταβλητή `t` με την ουρά της λίστας

```
fun map _ [] = []  
  | map f (h::t) = f h :: map f t
```


Χρήση σταθερών ως πρότυπα

```
- fun is_zero 0 = "yes";  
stdIn: Warning: match nonexhaustive  
      0 => ...  
val is_zero = fn : int -> string  
- is_zero 0;  
val it = "yes" : string
```

- Κάθε σταθερά ενός τύπου που υποστηρίζει ισότητα μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως πρότυπο
- Αλλά δεν μπορούμε να γράψουμε

```
fun is_zero 0.0 = "yes";
```

Μη εξαντλητικό ταίριασμα προτύπων

- Στο προηγούμενο παράδειγμα, ο τύπος της `is_zero` ήταν `int -> string`, αλλά ταυτόχρονα υπήρξε η προειδοποίηση **“Warning: match nonexhaustive”**
- Αυτό σημαίνει ότι η συνάρτηση ορίστηκε με πρότυπα που δεν εξάντλησαν το πεδίο ορισμού της συνάρτησης
- Κατά συνέπεια, είναι δυνατό να υπάρχουν προβλήματα χρόνου εκτέλεσης, όπως:

```
- is_zero 42;  
uncaught exception Match: [nonexhaustive  
                             match failure]  
raised at ...
```

Κανόνες ταιριάσματος προτύπων στην ML

- Το πρότυπο $_$ ταιριάζει με οτιδήποτε
- Μια μεταβλητή είναι ένα πρότυπο που ταιριάζει με οποιαδήποτε τιμή και δένει τη μεταβλητή με την τιμή
- Μια σταθερά (ενός τύπου ισότητας) είναι ένα πρότυπο που ταιριάζει μόνο με τη συγκεκριμένη σταθερά
- Μια πλειάδα (x, y, \dots, z) είναι ένα πρότυπο που ταιριάζει με κάθε πλειάδα του ίδιου μεγέθους, της οποίας τα περιεχόμενα ταιριάζουν με τη σειρά τους με τα x, y, \dots, z
- Μια λίστα $[x, y, \dots, z]$ είναι ένα πρότυπο που ταιριάζει με κάθε λίστα του ίδιου μήκους, της οποίας τα στοιχεία ταιριάζουν με τη σειρά τους με τα x, y, \dots, z
- Ένα `cons h :: t` είναι ένα πρότυπο που ταιριάζει με κάθε μη κενή λίστα, της οποίας η κεφαλή ταιριάζει με το h και η ουρά με το t

Παράδειγμα χρήσης ταιριάσματος προτύπων

- Παραγοντικό με χρήση `if-then-else`

```
fun fact n =  
  if n = 0 then 1 else n * fact (n-1)
```

- Παραγοντικό με χρήση ταιριάσματος προτύπων

```
fun fact 0 = 1  
  | fact n = n * fact (n-1)
```

- Παρατηρήστε ότι υπάρχει επικάλυψη στα πρότυπα
- Η εκτέλεση δοκιμάζει πρότυπα με τη σειρά που αυτά εμφανίζονται (από πάνω προς τα κάτω)

Άλλα παραδείγματα

- Η παρακάτω δομή είναι πολύ συνηθισμένη σε αναδρομικές συναρτήσεις που επεξεργάζονται λίστες: μία περίπτωση για την κενή λίστα (**nil**) και (τουλάχιστον) μία περίπτωση για όταν η λίστα δεν είναι κενή (**h :: t**).
- Άθροισμα όλων των στοιχείων μιας λίστας

```
fun sum nil = 0  
  | sum (h::t) = h + sum t
```

- Αριθμός των στοιχείων μιας λίστας που είναι **true**

```
fun ctrue nil = 0  
  | ctrue (true::t) = 1 + ctrue t  
  | ctrue (false::t) = ctrue t
```

Ένας περιορισμός: γραμμικά πρότυπα

- Δεν επιτρέπεται η χρήση της ίδιας μεταβλητής περισσότερες από μία φορές στο ίδιο πρότυπο
- Για παράδειγμα, το παρακάτω δεν επιτρέπεται:

```
fun f (a, a) = ... for pairs of equal elements  
  | f (a, b) = ... for pairs of unequal elements
```

- Αντί αυτού πρέπει να χρησιμοποιηθεί το παρακάτω:

```
fun f (a, b) =  
  if a = b then ... for pairs of equal elements  
  else ... for pairs of unequal elements
```

Συνδυασμός προτύπων και `let`

```
fun halve nil = (nil, nil)
  | halve [a] = ([a], nil)
  | halve (a::b::cs) =
    let
      val (x, y) = halve cs
    in
      (a::x, b::y)
    end
```

- Με τη χρήση προτύπων στους ορισμούς ενός `let`, μπορούμε να “αποσυνθέσουμε” εύκολα ένα αποτέλεσμα
- Η παραπάνω συνάρτηση παίρνει ως όρισμα μια λίστα και επιστρέφει ένα ζεύγος από λίστες, η κάθε μία από τις οποίες έχει τα μισά στοιχεία της αρχικής λίστας

Χρήση της συνάρτησης halve

```
- fun halve nil = (nil, nil)
=   | halve [a] = ([a], nil)
=   | halve (a::b::cs) =
=       let
=           val (x, y) = halve cs
=       in
=           (a::x, b::y)
=       end;
val halve = fn : 'a list -> 'a list * 'a list
- halve [1];
val it = ([1],[]) : int list * int list
- halve [1,2];
val it = ([1],[2]) : int list * int list
- halve [1,2,3,4,5,6];
val it = ([1,3,5],[2,4,6]) : int list * int list
```

Ένα μεγαλύτερο παράδειγμα: Merge Sort

- Η συνάρτηση **halve** διανέμει τα στοιχεία μιας λίστας σε δύο περίπου ίσα κομμάτια
- Είναι το πρώτο βήμα για ταξινόμηση συγχώνευσης
- Η συνάρτηση **merge** συγχωνεύει δύο ταξινομημένες λίστες

```
- fun merge (nil, ys) = ys
=   | merge (xs, nil) = xs
=   | merge (x::xs, y::ys) =
=       if x < y then x :: merge (xs, y::ys)
=       else y :: merge (x::xs, ys);
val merge = fn : int list * int list -> int list
- merge ([2],[1,3]);
val it = [1,2,3] : int list
- merge ([1,3,4,7,8],[2,3,5,6,10]);
val it = [1,2,3,3,4,5,6,7,8,10] : int list
```

Η συνάρτηση Merge Sort

```
fun mergeSort nil = nil
  | mergeSort [a] = [a]
  | mergeSort theList =
    let
      val (x, y) = halve theList
    in
      merge (mergeSort x, mergeSort y)
    end
```

Ο τύπος της παραπάνω συνάρτησης είναι

int list -> int list

λόγω του τύπου της συνάρτησης **merge**

Παράδειγμα χρήσης της Merge Sort

```
- fun mergeSort nil = nil
=   | mergeSort [a] = [a]
=   | mergeSort theList =
=     let
=       val (x, y) = halve theList
=     in
=       merge (mergeSort x, mergeSort y)
=     end;
val mergeSort = fn : int list -> int list
- mergeSort [4,3,2,1];
val it = [1,2,3,4] : int list
- mergeSort [4,2,3,1,5,3,6];
val it = [1,2,3,3,4,5,6] : int list
```

Φωλιασμένοι ορισμοί συναρτήσεων

- Μπορούμε να ορίσουμε τοπικές συναρτήσεις, ακριβώς όπως ορίζουμε τοπικές μεταβλητές, με χρήση **let**
- Συνήθως αυτό γίνεται για βοηθητικές συναρτήσεις που δε θεωρούνται χρήσιμες από μόνες τους
- Με αυτόν τον τρόπο μπορούμε να κρύψουμε τις συναρτήσεις **halve** και **merge** από το υπόλοιπο πρόγραμμα
- Αυτό έχει και το πλεονέκτημα ότι οι εσωτερικές συναρτήσεις μπορούν να αναφέρονται σε μεταβλητές των εξωτερικών συναρτήσεων

```

(* Sort a list of integers. *)
fun mergeSort nil = nil
  | mergeSort [e] = [e]
  | mergeSort theList =
    let
      (* From the given list make a pair of lists

      * (x,y), where half the elements of the
      * original are in x and half are in y. *)
      fun halve nil = (nil, nil)
        | halve [a] = ([a], nil)
        | halve (a::b::cs) =
          let
            val (x, y) = halve cs
          in
            (a::x, b::y)
          end

      (* Merge two sorted lists of integers into
      * a single sorted list. *)
      fun merge (nil, ys) = ys
        | merge (xs, nil) = xs
        | merge (x::xs, y::ys) =
          if x < y then x :: merge(xs, y::ys)
            else y :: merge(x::xs, ys)

      val (x, y) = halve theList
    in
      merge (mergeSort x, mergeSort y)
    end

```

Ανακεφαλαίωση της γλώσσας ML

- Βασικοί τύποι της ML: `int`, `real`, `bool`, `char`, `string`
- Τελεστές: `~`, `+`, `-`, `*`, `div`, `mod`, `/`, `^`, `:::`, `@`, `<`, `>`, `<=`, `>=`, `=`, `<>`, `not`, `andalso`, `orelse`
- Επιλογή μεταξύ δύο: `if ... then ... else`
- Ορισμός συναρτήσεων: `fun`, `fn =>` και τιμών: `val`, `let`
- Κατασκευή (και αποσύνθεση) πλειάδων: `(x, y, ..., z)`
- Κατασκευή λιστών: `[x, y, ..., z]`, `::`, `@`
- Κατασκευαστές τύπων: `*`, `list`, και `->`
- Ταίριασμα προτύπων
- Φωλιασμένες συναρτήσεις